QORTI CIVILI
PRIM'AWLA
ONOR IMHALLEF ANNA FELICE

Illum 04 ta' Ottubru, 2018

Rikors Guramentat Nru: 10/2007 AF

Mark Cassar

vs

Direttur tad-Dipartiment tal-Izvilupp Rurali,

Onorevoli Ministru ghall-Affarijiet Rurali u l-Ambjent,

Chairman tal-Bord tal-Appell fid-Dipartiment fuq imsemmi Bord

u

l-Avukat Generali

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ġuramentat tal-attur Mark Cassar, li permezz tiegħu wara li ġie premess illi:

L-attur kien applika ghas-sussidju skond is-sejha ghall-applikazzjonijiet mahruga mill-Ministeru konvenut taht il-politika tal-Unjoni Ewropeja, liema sejha u applikazzjoni huma esibiti u markati Dokument A u B.

B'ittra tal-10 ta' Lulju 2006, hawn esibita u mmarkata Dokument C l-attur gie informat mid-Direttur tad-Dipartiment tal-Izvilupp Rurali li l-applikazzjoni tieghu ma kkwalifikatx u ghaldaqstant ma ntghazlitx mill-Bord tal-Ghazla sabiex tibbenefika mill-ghajnuna tal-Unjoni Ewropeja u tal-Gvern ta' Malta.

L-attur hass ruhu aggravat b'din id-decizjoni u ghalhekk ghat-tenur u in konformità mal-ligi interpona appell minnha ghal quddiem il-Bord tal-Appell mwaqqaf fi hdan id-Dipartiment ghal dan l-ghan u dan bl-ittra li ggib id-data 21 ta' Lulju 2006 hawn esibita u mmarkata Dokument D.

L-attur fl-14 ta' Settembru 2006, irceva ittra li ggib id-data tal-4 ta' Awwissu 2006, kopja ta' liema hi hawn esibita u mmarkata Dokument E, b'liema gie informat li l-appell tieghu kien qieghed jigi michud billi l-applikazzjoni tieghu ma kkwalifikatx sabiex tibbenefika mill-ghajnuna.

L-istess decizjoni tal-Bord tal-Appell ittiehdet minghajr ma l-attur inghata smiegh xieraq jew opportunità adegwata biex jaghmel l-kaz tieghu, kienet diskriminatorja fil-konfront tieghu, u ttiehdet bi ksur tal-ligi applikabbli; illi inoltre l-istess bord ma kienx kostitwit skond il-ligi u ghalhekk ma jaghti l-ebda affidament ta' smiegh xieraq.

Bhala rizultat ta' dan l-attur sofra danni li jikkonsistu fit-telf tal-ghajnuna ghal liema huwa kien intitolat.

Intalbet din il-Qorti sabiex:

1. Tiddikjara nulla u bla effett id-decizjoni tal-Bord tal-Appell fid-Dipartiment konvenut tal-4 ta' Awwissu 2006, lilu kkomunikat bl-ittra fuq riferita u dan billi l-istess decizjoni ittiehdet minghajr mal-attur inghata smiegh xieraq jew opportunità adegwata biex jaghmel il-kaz tieghu, kienet diskriminatorja fil-konfront tieghu, u ttiehdet bi ksur tal-ligi applikabbli.

2. Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra ufficcjali tal-4 ta' Ottubru 2006, u b'riserva tad-dritt ghad-danni spettanti lill-attur.

Il-konvenuti huma minn issa ingunti ghas-subizzjoni.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-intimati li permezz tagħha eċċepew illi:

L-Avukat Generali mhux il-legittimu kontradittur u ghalhekk ghandu jkun liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

Id-decizjoni mehuda fl-ewwel stadju, kif ukoll dik fil-Bord tal-Appell, ittiehdu in konformità mal-'*guidelines*' relattivi li jistabilixxu l-procedura li ghandha tigi segwita f'kazijiet bhal dawn.

Fl-istadju tal-appell peress illi r-rikorrenti kien digà ghamel is-sottomissjonijiet tieghu bil-miktub, il-prezenza o meno tal-istess rikorrenti ma kienitx ser taghmel ebda differenza ghall-ezitu finali tal-istess appell.

Bla pregudizzju ghall-premess u fil-mertu huwa assolutament bla bazi kemm fil-fatt u kemm fid-dritt li tallega li proceduri fil-Bord tal-Appell ma permettiex li l-istess rikorrenti jkollu smiegh xieraq.

Ukoll bla pregudizzju qed jigi ribadit l-istess rikorrenti kellu kull opportunità li jispjega lil Bord il-punto di vista tieghu kif fil-fatt ghamel bil-miktub u b'dettal ezawrjenti.

Il-Bord tal-ghazla fuq imsemmi fil-fatt qabel ma wasal ghad-decizjoni tieghu ha in konsiderazzjoni s-sottomissjonijiet tal-istess rikorrenti qabel ma fil-fatt wasal ghad-decizjoni finali.

Ukoll bla pregudizzju u fil-mertu, d-decizjoni mehuda miz-zewg bordijiet ghandha tibqa' dik finali u fis-sehh ghar-ragunijiet imsemmija f'ittra ufficcjali datata 31 ta' Ottubru 2006, li kopja taghha qed tkun hawn annessa u mmarkata Dokument A.

Rat id-dokument anness.

Rat illi permezz ta' digriet datat 26 ta' Frar 2014, il-Qorti nnominat lil Joseph Mallia bħala espert kaligrafu.

Rat ir-relazzjoni tal-espert kaligrafu.

Rat ir-risposti tal-espert kaligrafu għad-domandi in eskussjoni tal-intimati.

Rat il-verbali tas-seduti miżmuma quddiem l-Assistent Ġudizzjarju.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Rat li l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Rat l-atti kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat illi din hija kawża għal stħarriġ ġudizzjarju ta' għemil amministrattiv skont l-artikolu 469A tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili (Kapitolu 12). L-ewwel sub inċiż ta' dan l-artikolu jaqra hekk:

> *"(1) Ħlief hekk kif provdut mod ieħor bil-liġi, il-qrati tal-ġustizzja ta' kompetenza ċivili għandhom ġurisdizzjoni biex jistħarrġu l-validità ta' xi egħmil amministrattiv jew li jiddikjaraw dak l-egħmil null, invalidu jew mingħajr effett fil-każijiet li ġejjin biss:*
>
> *(a) meta l-egħmil amministrattiv jikser il-Kostituzzjoni;*

(b) meta l-egħmil amministrattiv ikun ultra vires għal xi raġuni minn dawn li ġejjin:

(i) meta dak l-egħmil jitwettaq minn awtorità pubblika li ma tkunx awtorizzata sabiex twettqu; jew

(ii) meta l-awtorità pubblika tkun naqset milli tosserva l-prinċipji tal-ġustizzja naturali jew ħtiġiet proċedurali mandatorji fit-twettiq tal-egħmil amministrattiv jew fid-deliberazzjonijiet ta' qabel dwar dak l-egħmil; jew

(iii) meta l-egħmil amministrattiv jikkostitwixxi abbuż tas-setgħa tal-awtorità pubblika billi dan isir għal għanijiet mhux xierqa jew jissejjes fuq konsiderazzjonijiet mhux rilevanti;

(iv) meta l-egħmil amministrattiv ikun imur mod ieħor kontra l-liġi."

Il-prinċipji li jirregolaw kawża ta' din ix-xorta huma ormai sew stabbiliti fil-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna. Fil-kawża fl-ismijiet Lawrence Borg noe vs Gvernatur tal-Bank Ċentrali, deċiża fl-1 ta' Marzu 2004, din il-Qorti diversament presjeduta rriteniet illi:

"Illi llum huwa aċċettat li l-azzjoni għal stħarriġ ġudizzjarju msemmija fl-artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta hija maħsuba biex tagħti rimedju lill-individwu dwar l-imġiba tal-awtorita' pubblika fil-konfront tiegħu. Is-setgħa li tingħata mill-imsemmi artikolu lill-Qorti fil-kompetenza tagħha ċivili dwar għemil amministrattiv hija jew (a) dik li tistħarreġ is-siwi ta' dak l-għamil jew (b) li tiddikjarah ma jiswiex jew mingħajr ebda effett. Dan tista' tagħmlu meta l-għemil jikser il-Kostituzzjoni jew meta jkun sar lil hinn mis-setgħa ta' min wettqu (ultra vires). F'din l-aħħar ipoteżi, dan l-eċċess ta' setgħa jista' jirriżulta meta l-att isir minn awtorita' pubblika li ma tkunx awtoriżżata twettqu, jew meta dik l-awtorita', għalkemm ikollha setgħa twettaq dak l-għamil, tkun naqset li tħares il-prinċipji ta' ġustizzja naturali jew ħtieġa proċedurali li tabilfors trid tħares qabel ma tasal għal dak l-għamil, jew jekk l-għamil jikkostitwixxi

abbuż tas-setgħa ta' dik l-awtorita' billi jsir għal xi għan mhux xieraq jew fuq konsiderazzjoni irrilevanti, jew meta dak l-għamil imur b'kull mod ieħor li jkun kontra l-liġi. Bil-kelma "għamil", il-liġi tifhem ukoll ċaħda jew rifjut ta' talba li ssir minn persuna lil xi awtorita' pubblika;"

Ingħad ukoll fl-istess sentenza:

"Illi meta wieħed jitkellem dwar diskrezzjoni, wieħed tabilfors ikun qiegħed jara sitwazzjoni fejn trid issir għażla bejn iżjed minn linja waħda ta' azzjoni. Jekk m'hemmx għażla ta' iżjed minn triq waħda, allura wieħed ma jitkellimx dwar diskrezzjoni imma dwar dmir. F'dan il-kuntest, il-Qorti tħoss li għandha tiċċita din is-silta li hija minn xogħol ewlieni f'dan il-qasam u li, fil-fehma tagħha, tfisser b'mod ċar il-perm kollu tal-istħarriġ li hija mitluba tagħmel f'din il-kawża. Ingħad illi "To say that somebody has a discretion presupposes that there is no uniquely right answer to his problem. There may, however, be a number of answers that are wrong in law. . . . . The exercise of a discretion may be impugned directly or indirectly. The indirect method of challenge is the more common. A person aggrieved by the exercise of a discretionary power may, instead of attacking the merits of the exercise of the discretion, contend that the repository of the discretion has acted without jurisdiction or 'ultra vires' because of the non-existence of a state of affairs upon which the validity of the exercise of the discretion depends. Or he may contend that the repository of the discretion has failed to observe the rules of natural justice (if they are found to be applicable) or other essential procedural requirements. If his contentions are successful, the court will hold the discretionary act to be invalid, and the fact that the true reason for instituting proceedings will have been his dislike of the manner in which the discretion itself was exercised is not a valid objection to the proceedings. . . . . The crucial question, however, is: In what circumstances and to what extent will the courts review the merits of the exercise of a statutory discretion which is neither made subject to appeal nor limited by the express provisions of a statute? The courts have repeatedly affirmed their incapacity to

substitute their own discretion for that of an authority in which the discretion has been confided."'[1]

Mill-provi prodotti jirriżulta li l-attur, li huwa bidwi fuq bażi *full time*, kien applika għal sussidju skont il-Programm ta' Fondi Strutturali għal Malta taħt il-Miżura 3.1 – Investiment fi Strutturi Agrikoli, li tqegħdu għad-disposizzjoni tal-*Final Beneficiary*, f'dan il-Każ id-Dipartment tal-Iżvilupp Rurali fi ħdan il-Ministeru għall-Affarijiet Rurali u l-Ambjent. Dan il-Programm kien regolat permezz tal-*manual of procedures* relattiv. L-investiment li xtaq jagħmel l-attur kien jikkonsisti fil-kostruzzjoni ta' ġiebja għal ġbir tal-ilma tax-xita.

Sabiex jikkwalifika għas-sussidju, kull applikant kellu jġib minimu ta' 200 punt. Il-kriterji li abbażi tagħhom l-applikanti kellhom jiġu allokati punti kienu spjegati fil-linji gwida li kull applikant ingħata mal-applikazzjoni tiegħu kif ukoll l-hekk imsejħa *evaluation grid* annessa mal-istess applikazzjoni li kienet timtela' mill-uffiċjali inkarigati sabiex jevalwaw l-applikazzjonijiet. Permezz ta' ittra datata 10 ta' Lulju 2006, l-attur ġie infurmat mid-Dipartiment tal-Iżvilupp Rurali li l-applikazzjoni tiegħu ma kwalifikatx għaliex ma ġabitx il-punteġġ meħtieġ u għaldaqstant, ma ntgħażlitx mill-Bord tal-Għażla sabiex tibbenefika mill-għajnuna tal-Unjoni Ewropea u tal-Gvern.

Peress li l-attur ħass ruħu aggravat b'din id-deċiżjoni, huwa interpona appell quddiem il-Bord tal-Appell imwaqqaf mid-Dipartiment tal-Iżvilupp Rurali għal dan il-għan permezz ta' ittra datata 21 ta' Lulju 2006. Fl-ittra tal-appell tiegħu huwa lmenta li kellu jingħata punti talli:

i. Il-binja tal-ġiebja kienet ser tippermettilu jinżamm fl-impjieg tiegħu ta' vitikulturista fuq bażi *full time*;

ii. Irrestawra u bena mill-ġdid ħitan tas-sejjieh;

iii. Huwa membru tal-Għaqda Produtturi tal-Għeneb;

[1] DeSmith & Evans Judicial Review of Administrative Action, 4a. Ediz. (1980) paġna 278-9.

iv. Bl-użu tal-ilma tax-xita li kien ser jiġbor fil-ġiebja kien ser inaqqas l-użu tal-pestiċidi u l-fertilizzant; u

v. Bil-kostruzzjoni tal-ġiebja huwa kien ser jevita li jkollu juża makkinarju li jaħdem bl-elettriku u bid-*diesel*.

Permezz ta' ittra datata 4 ta' Awissu 2006, li jgħid li rċieva fl-14 ta' Settembru tal-istess sena, l-attur ġie infurmat illi l-appell tiegħu kien ġie miċħud. Dan għaliex il-Bord tal-Appell ħass illi fl-applikazzjoni tiegħu l-attur ma pprovdiex biżżejjed informazzjoni sabiex jissostanzja l-argument tiegħu li kellu jingħata l-punti għall-kriterji li semma fl-ittra tiegħu.

L-ewwel eċċezzjoni tal-intimati hija li l-Avukat Ġenerali mhuwiex il-leġittimu kontradittur għal din l-azzjoni a tenur tal-artikolu 181B tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta. L-ewwel sub inċiż ta' dan l-artikolu jaqra hekk:

> "*Il-Gvern għandu jkun rappreżentat fl-atti u fl-azzjonijiet ġudizzjarji mill-kap tad-dipartiment tal-gvern li jkun inkarigat fil-materja in kwistjoni*."

Din il-Qorti jirriżultalha li l-intimati għandhom raġun f'din l-eċċezzjoni. Permezz ta' din l-azzjoni l-attur qiegħed jikkontesta d-deċiżjoni li ħa l-Bord tal-Appell mwaqqaf mill-intimati l-oħra u allura l-preżenza tal-Avukat Ġenerali f'dawn il-proċeduri ma kienitx meħtieġa u huwa għandu jinħeles mill-osservanza tal-ġudizzju.

Fil-mertu, l-intimati jeċċepixxu li d-deċiżjoni meħuda kemm fl-ewwel stadju kif ukoll mill-Bord tal-Appell kienet skont il-linji gwida relattivi u li fl-istadju tal-appell il-preżenza tal-attur ma kienitx meħtieġa stante li huwa kien diġà għamel is-sottomissjonijiet tiegħu bil-miktub, permezz ta' liema sottomissjonijiet huwa kellu kull opportunità jispjega lill-Bord il-punto di vista tiegħu, kif fil-fatt għamel. Jeċċepixxu wkoll li l-Bord ħa in konsiderazzjoni dawn is-sottomissjonijiet u li għalhekk, id-deċiżjoni finali meħuda mill-Bord tal-Appell għandha tibqa' fis-seħħ.

Din il-Qorti ser tibda billi tiddikjara li mill-provi prodotti rriżultaw diversi irregolaritajiet fil-mod illi ġew evalwati l-applikazzjonijiet mill-uffiċjali inkarigati. Ir-riżultanzi tal-eżerċizzju li għamel l-espert kaligrafu huma inkwetanti ferm u l-Qorti ma tistax tasal għall-konklużjoni diversa minn dik tal-attur, u ċioè li wieħed mill-uffiċjali inkarigati mill-evalwazzjoni tal-applikazzjonijiet assista lil numru ta' applikanti. Dan stante li l-espert kaligrafu sab illi l-kitba fuq l-*evaluation grids* kienet l-istess bħal dik fuq numri ta' applikazzjonijiet. Il-Qorti tinnota wkoll illi Donald Aquilina, uffiċjal minnhom, wara hafna inkonsistenzi fix-xhieda tieghu meta mistoqsi dwar l-involviment tiegħu fl-evalwazzjoni tal-applikazzjonijiet u f'waqtiet donnu jipprova jagħti impressjoni li l-involviment tiegħu kien ħafna inqas milli fil-fatt kien.

Il-Qorti tinnota wkoll illi kien hemm ukoll irregolaritajiet serji fil-mod illi ġew allokati l-punti lill-ċertu applikanti imma lill-attur le, kif ukoll in-nuqqas ta' verifiki dwar id-dikjarazzjonijiet li għamlu l-applikanti fl-applikazzjonijiet tagħhom. Il-Qorti hija mħassba wkoll dwar il-fatt illi l-attur ġie penalizzat għaliex ma pprovdiex informazzjoni li ma kienx jaf li kellu jipprovdi, għaliex ma ġiex mitlub, jew għaliex fl-applikazzjoni tiegħu m'użax il-kliem preċiż li kienu qegħdin ifittxu l-evalwaturi. Il-Qorti tesprimi d-dubji tagħha wkoll dwar il-fatt illi ma kienx is-*selection committee* li effettivament kien qiegħed jalloka l-punti u jevalwa l-applikazzjonijiet in kwistjoni imma dan sar minn żewġ uffiċjali, li flimkien kienu jiffurmaw l-hekk imsejjaħ *evaluation committee*, ħaġa din li l-*manual of procedures* ma kienx jaħseb għaliha, u aktar minn hekk, li wieħed minn dawn l-ufficjali stess kien mela numru ta' applikazzjonijiet filwaqt li s-*selection committee* kien jispezzjona biss kampjun żgħir ta' applikazzjonijiet.

Minkejja dan kollu, il-Qorti hija marbuta strettament li tiddeċiedi fuq il-kawżali u t-talbiet kif proposti mill-attur fir-rikors ġuramentat. L-attur f'din il-kawza jilmenta biss dwar l-appell u l-allegat nuqqas ta' smiegh xieraq. Huwa prinċipju stabbilit li fl-għoti ta' sentenza l-imħallef ċivili għandu joqgħod rigorożament fil-limiti tal-kontestazzjoni (**Kollez. Vol. XLIX P 1 p 406**). Fuq kollox huwa għandu joqgħod strettament għat-termini tal-kawżali u t-talba kif miġjuba fiċ-ċitazzjoni, illum

rikors (**Kollez. Vol. XXXIV P I p 85**). Is-sentenza għalhekk trid tirrispekkja dik it-talba konsiderata fid-dawl tal-provi prodotti u tal-prinċipji tad-dritt applikabbli għalihom, tenut kont tal-eċċezzjonijiet sollevati mill-intimati.

Fil-każ ta' Charles Grech et vs John Agius, deċiż minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-21 ta' April 2016 intqal:

> *"Illi kif intqal "La causa dell'azione e` il fatto costitutivo del diritto al mutamento giuridico. La volonta` d'impugnare che si riferisce a una causa non si riferisce a un'altra (ne` e` lecito distinguere fra cause prossime o no)... il giudice che passa da una causa all'altra pronuncia ultra petita" (enfasi mizjuda mill-Qorti). Dan it-tagħlim għadu jgħodd sallum u huwa segwit mill Qrati tagħna: "Hu magħruf, u anke aċċettat, in linea ta' prinċipju ġenerali, illi n-natura u l-indoli tal-azzjoni għandhom jiġu dezunti mit-termini tal-att li bih jinbdew il-proċeduri (Kollez. Vol XLII pI p86). Hi wkoll regola proċedurali, sostenuta mill-ġurisprudenza, illi l-kawżali tad-domanda ossija r-raġuni ġuridika tat-talba, oltre li għandha tiġi mfissra ċar u sewwa, ma tistax tiġi mibdula jew aġġunta u l-Qorti għandha toqgħod għat-talba kif tkun ġiet imfissra fl-att taċ-ċitazzjoni (Kollez. Vol. XXXIV pI p85). Dan b'mod li l-Qorti ma tistax tiddeciedi fuq xi dritt iehor li jkun jirrizulta, anke ghaliex, kif ritenut, 'mhux lecitu li l-kawza tigi maqtugha fuq kawzali differenti minn dik espressa fic-citazzjoni' (Kollez. Vol. XLVIII pII p777).'"*

L-attur mhuwiex jitlob lill-Qorti tissindika l-aġir ta' dawn l-uffiċċjali inkarigati mill-evalwazzjoni tal-applikazzjonijiet, imma speċifikament dak tal-Bord tal-Appell, abbażi tar-raġunijiet li jagħti fir-rikors promotur. Tant huwa hekk illi t-talba tiegħu hija sabiex il-Qorti tannulla d-deċiżjoni tal-Bord u mhux il-proċess ta' evalwazzjoni. Minkejja li fis-sottomissjonijiet tiegħu huwa jgħid li '*l-egħmil amministrattiv għalhekk li qed jilmenta minnu l-esponent huwa dak imwettaq mid-Dipartiment matul il-proċess sħiħ li finalment wassal għad-deċiżjoni finali meħuda mill-Bord tal-Appell'* il-Qorti trid toqgħod strettament mal-parametri tal-azzjoni kif arġinata u isegwi għalhekk li ma tistax tilqa' t-talbiet tiegħu fuq kawżali differenti, u ċioè għaliex mill-

provi rriżulta li l-aġir tal-evalwaturi kien tal-inqas dubjuż, jekk mhux għal kollox *ultra vires*.

Stabbilit dan kollu, imiss issa li tiġi trattata t-talba attriċi li d-deċiżjoni tal-Bord tal-Appell ittieħdet mingħajr ma l-attur ingħata smigħ xieraq jew opportunità jagħmel il-każ tiegħu, kif ipoggiha hu kienet diskriminatorja u ttieħdet bi ksur tal-liġi applikabbli.

L-attur jilmenta li ma ngħatax smigħ xieraq stante li l-Bord tal-Appell straħ fuq l-ilmenti li huwa ressaq bil-miktub mingħajr ma nżammet seduta sabiex hu jew l-avukat tiegħu jagħmlu sottomissjonijiet orali quddiem l-imsemmi Bord. Jirriżulta għalhekk illi l-attur qiegħed jgħid illi d-deċiżjoni tal-Bord ittieħdet bi ksur tal-prinċipju *audi alteram partem*.

In linea ta' prinċipju ġenerali, f'paġna 240 ta' Garner's *Administrative Law* ċitat fis-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġurisdizzjoni Superjuri fis-sentenza tagħha tad-29 ta' Frar 2008, fil-kawża fl-ismijiet Piju Attard et vs Kunsill Lokali tal-Munxar Ghawdex intqal hekk:

> *"The audi alteram partem rule – the essence of which is that, in certain contexts, prior to a decision being taken in the exercise of statutory power which may adversely affect the interests of individuals, those individuals should be alerted to the fact of, and the reasons for, the impending decision or action, and be permitted reasonable opportunity to make representations."*

Fis-sentenza A & J Ta' Miema Ltd vs Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud, deċiża minn din il-Qorti (Sede Kostituzzjonali) diversament presjeduta fl-14 ta' Ottubru 2004, kien ippreċiżat li:

> *"ovvjament, il-principju audi alteram partem, ma jfissirx li l-parti milquta trid bil-fors tinstema', izda li tinghata l-opportunita' tressaq il-kaz taghha."*

Fil-każ ta' Midi plc vs Awtorità dwar it-Trasport ta' Malta, deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-16 ta' Novembru 2017 intqal li:

> *"Dwar l-ahhar element dan jista' jvarja minn smiegh veru u propju ghal semplici stedina sabiex dak li jkun jaghti l-veduti tieghu imqar bil-miktub. Il-forma ta' kif ghandu jkun rispettat dan il-principju tithalla ghall-bon sens ta' min ghandu jiddeciedi."*

Hekk ukoll, is-sentenza fl-ismijiet Said International Limited vs Bank Centrali ta' Malta deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fit-12 ta' Diċembru 2011 tgħid:

> *"Il-prinċipju ta' audi alteram partem jirrikjedi li qabel ma tittieħed deċiżjoni amministrattiva fil-konfront ta' persuna, dan tal-aħħar mhux biss għandu jiġi mgħarraf iżda għandu jingħata l-opportunità li jgħid tiegħu, fuq kollox jingħata widen tassew għal dak li għandu xi jghid, u fl-istess waqt jinghata l-opportunità li jiddefendi l-każ kif inhu xieraq."*

Finalment, il-Qorti tagħmel riferenza għall-każ ta' Gourmet Company Limited vs Avukat Ġenerali tas-27 ta' Ġunju 2006, fejn din il-Qorti diversament presjeduta qalet hekk:

> *"Mhux kull talba li ssir lil xi Qorti trid bil-fors taghti lok ghal trattazzjoni orali, u diment li kull parti tinghata l-istess opportunita` biex tressaq il-kaz taghha, ir-regoli ta` smiegh xieraq ikunu sodisfatti. Biex persuna tigi "mismugha", mhux mehtieg li din tinghata dejjem u f`kull kaz id-dritt li titkellem, basta li tinghata l- opportunita` li, b`xi mod, tikkomunika l-hsiebijiet taghha. Meta Qorti taqra dak li jkun kiteb parti biex jsostni l-punt tieghu, hu kien qed jinghata smiegh xieraq. L-awtur <u>S.A. de Smith</u> fil-ktieb "Constitutional and Administrative Law", meta jitkellem fuq il-kontenut tar-regola 'audi alteram partem', jghid (pag. 571):*
>
> *"If the oral hearing is held, it may have to be adjourned where injustice would otherwise arise; a party must not be*

taken by surprise, nor be deprived of a reasonable opportunity to prepare his case. <u>There is no fixed rule that the right to be heard means a right to be heard orally</u>; in some situations a case can be properly put in writing" (sottolinear ta' din il-Qorti)."

Applikati dawn il-prinċipji għall-kawża tal-lum, ma jistax jingħad li dan il-prinċipju ta' *audi alteram partem* ġie mittiefes għaliex fl-aħħar mill-aħħar ma jfissirx li bilfors irid ikun hemm dritt illi wieħed jitkellem. Huwa biżżejjed li wieħed jingħata l-opportunità li jippreżenta l-każ tiegħu. Fil-każ tal-lum, jirriżulta li l-attur ingħata l-opportunità li jressaq l-ilmenti tiegħu bil-miktub, liema lmenti ġew kollha kunsidrati mill-Bord u filfatt, fid-deċiżjoni tiegħu l-Bord wieġeb għal kull wieħed minnhom.

L-attur imbagħad jilmenta li d-deċiżjoni tal-Bord kienet diskriminatorja fil-konfront tiegħu. Fil-kawża fl-ismijiet Francis Hili vs Chairman Bank of Valletta Limited et, deċiża mit-Tribunal għall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji fit-22 ta' Novembru 2001, intqal li:

"Hemm diskriminazzjoni meta persuni f'sitwazzjonijiet simili jigu trattati b'mod differenti minghajr ebda gustifikazzjoni ragjonevoli u oggettiva u fejn ma hemmx proporzjonalita' ragjonevoli bejn il-mezzi u l-ghan intenzjonat. Rikorrent irid jipprova li f'sitwazzjonijiet analogi rcieva trattament differenti, aktar favorevoli. Ir-rikorrent irid jipprova li hu gie trattat b'mod ingust b'paragun ma' persuni ohra f'sitwazzjoni analoga. Jekk is-sitwazzjoni mhux analoga, ma hemmx l-obbligu ta' l-istat li jiggustifika t-trattament differenti."

Fis-sottomissjonijiet tiegħu l-attur jorbot dan l-ilment mal-proċess ta' evalwazzjoni tal-applikazzjoni tiegħu. Din il-Qorti ttenni li għalkemm jista' jkun li huwa minnu li seħħet xi diskriminazzjoni fil-konfront tal-attur fl-istadju tal-evalwazzjoni tal-applikazzjoni, ma jirriżultax illi seħħet xi forma ta' diskriminazzjoni meta l-każ tiegħu wasal quddiem il-Bord.

Sabiex l-attur ikollu raġun fil-pretensjonijiet tiegħu kif imressqa fir-rikors promotur, irid jirriżulta li b'xi mod il-Bord tal-Appell

aġixxa b'mod diskriminatorju. Naturalment, dan għaliex huwa qiegħed jilmenta mid-deċiżjoni tal-Bord u mhux ta' dawk l-uffiċjali li kienu inkarigati bl-evalwazzzjoni jew is-selezzjoni tal-applikazzjonijiet. L-attur kellu juri li appellant fl-istess sitwazzjoni tiegħu ġie trattati b'mod differenti, għaliex inkella wieħed ma jistax jitkellem dwar aġir diskriminatorju tal-Bord. Issa fil-każ tal-lum, tista' tgħid li l-attur bil-kemm għamel riferenza għall-egħmil tal-Bord, wisq inqas wera li l-Bord mexa b'mod diskriminatorju fil-konfront tiegħu.

L-attur jallega wkoll illi d-deċiżjoni tal-Bord ittieħdet bi ksur tal-liġi applikabbli imma ma ġab l-ebda prova ta' dan. Fis-sottomissjonijiet tiegħu imbagħad, jgħid illi kien il-proċess ta' kif ġiet evalwata l-applikazzjoni tiegħu li kienet kontra l-liġi. Il-Qorti terġa tgħid illi minkejja li dwar dan jista' jagħti l-każ illi l-attur għandu raġun, fil-kawża tal-lum l-attur ma talabx lill-Qorti tissindika l-egħmil tal-uffiċjali li evalwaw l-applikazzjonijiet u fl-egħmil tal-Bord tal-Appell, din il-Qorti ma ssib li kien hemm xejn ċensurabbli.

Għalhekk u għal dawn ir-ragunijiet, din il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi billi filwaqt li tillibera lill-Avukat Ġenerali mill-osservanza tal-ġudizzju, tiċħad it-talbiet attriċi.

Fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, l-ispejjeż tal-kawża għandhom jitħallsu kwantu għal nofs mill-attur u nofs mill-intimati b'dan illi l-attur għandu jħallas ukoll l-ispejjeż tal-Avukat Ġenerali stante li ġie mħarrek inutilment.

IMHALLEF

DEP/REG